

HELYTÖRTÉNET III. rész

A beteljesületlen száz éves álom...

A csörögi gyógyfürdő és művésztelep

Az idősebbek talán még emlékeznek arra, létezett egy mára elfeledett ötlet, Csörögöt fürdőhellyé tenni. Ahogy az a 20. század elején kiadott ismertetőben szerepel, "Géza Kertváros" (Gajáry Gézaról elnevezve) és a "Sződ Gyógyfürdő" területén vásárolt telkek jó befektetésnek számítottak. A Csörögi Hírlevél olvasói négyrészes sorozatunkból megismerhetik a fürdő ötletadóját, a politikus Gajáryt, az Árpád-majornban lakó Matisse tanítvány Bornemisszát, a gyógyfürdő és az "Írók és Művészek" Villatelepének történetét.

Gyógyfürdő-tervek

A 20. század elején, 1910-ben a szintén helyi földbirtokos, Floch-Reyhersberg Alfréd parcelláztatta a szödi vasúti megálló és a sződrákosi malomtól északra a váci határig terjedő birtokát, ez lett Sződliget-telep. 1910-1912-ben épültek az első házak, de a dinamikus fejlődést megakadályozta a világháború. Talán Floch telekadlási sikerei indították arra Gajáryt, hogy ő is parcellázásba kezdjen és nyaralóknak kb. ezer házhelyet létrehozva kiméresse dinnye földjeit. Gajárynak két nagyobb, részben kapcsolódó területe volt parcellázásra kijelölve. Az egyik a mai Váchoz tartozó, közvetlenül a sződligeti belterülettel határos Váciiget (Zsellér-dűlő), az ún. "Gajáry-telep" volt. A 20. sz. elején kiadott ismertető így jellemzi a területet: "Sződ a váci vonalon fekszik (ekkor még hozzá tartozott a mai Sződliget és Göd is) a Duna és jó levegőjű hegyek között (?). Egészségügyi szempontból kitűnő hely, természetadta gyógyforrásai vannak s emellett olyan csodálatosan szép, hogy ott a mai idegbeteg (!) emberek részére gyógyfürdő létesítése – magasabb egészségügyi szempontból is – szociális kötelesség. A vállalat vezetősége ezen magasabb szempontból kiindulva elhatározta, hogy a mai rossz gazdasági viszonyok mellett, a rendelkezésre álló eszközök felhasználásával a társadalom minden rétege részére lehetővé teszi a "Sződ Gyógyfürdő" használatát, mely a vasút (Bp.-Vác MÁV), azaz a szödi vasútállomás és a villamos (Vác-Gödöllő HÉV), azaz a csörögi villamos vasútállomás között fekszik. A gyógyfürdő névre azért szolgál rá a település – írja a korabeli ismertető – mert a területen savanyú, sós ízű vízforrás fakad."

Ezek a források biztosították volna az építendő fürdő vizét. A látványterveket elnézve, ha megvalósult volna-e terv, ma Csörög lehetne a Dunakanyar Hévíze.

A fürdő egyik látványterve

A fürdő megvalósításával a parcellázott telkek értékének emelkedésével, a környék fejlődésével számoltak. A 150 négyzetgöles házhelyek ára 270, 320, 540 pengő volt. A vételár törlesztésére 24 havi részletet biztosítottak. Nyaralóépület, villa számára vagy esetleg gyümölcsösnek, baromfityenésztő-telepnek, méhészkedéshez javasolták a kijelölt telkeket, mondván a főváros közelében erre a célra alkalmasabb terület nincsen. A parcellavásárlók érdekeit a Gajáry által létrehozott egyesület képviselte volna. A száz négyzetméteres típusházakról makett készült, ezek alap-

ján az építkezést is meg kívánták kezdeni.

A villaépületek látványterve

Az értékesítő iroda Pöndör Frigyes igazgató irányítása alatt Budapesten, a VII. ker. Hársfa u. 37. és az Erzsébet krt. 38. szám alatt működött. Közvetlenül a Duna-parton "Árpád fürdőváros" néven kínálták az ingatlanokat, bár talán ott csak Flochnak volt területe.

A csörögi gyógyforrást valamikor régen ledugózták, pontos helye nem ismert. Mivel a hajdani telekvásárlók egy része nem fővárosi, hanem távolabbi vidékről származó volt, a trianoni békediktátumot követően (1920) már az új határokon túlra kerültek, ezért a csörögi ingatlanok tulajdonjoga és használata kérdésessé vált. (folytatjuk)

A IV. részben az "Írók és Művészek" Villatelepének terveit, valamint a villatelep utca neveit mutatjuk be.

VOLENTICS GYULA
HELYTÖRTÉNETI-KUTATÓ

Élő betlehem a váci főtéren

December 19-én, pénteken 16 órakor, december 20-án, szombaton 11 órakor és 16 órakor, valamint december 21-én, vasárnap 11 órakor élő betlehem Vác főtéren. Zenés gyermekműsorokkal, betlehemi játékokkal, élő állatokkal és meglepetéssel várják a gyermekeket, érdeklődőket. Közreműködik a Váci Néptáncgyűttes, a Katáng együttes, a Holló együttes, László Imre Nótakör, Contactus Country együttes és a Földvály Károly Általános Iskola gyermekkórusa.